

Παντελής Γεωργογιάννης
Επιμέλεια

17ο
Διεθνές Συνέδριο

Εκπαίδευση

και

Ετερότητα

Τόμος II

Πάτρα, 27-29 Ιουνίου 2014

Ξενοδοχείο Achaia Beach
Καστελλόκαμπος Ρίου Αχαΐας

Πάτρα 2014

Παντελής Γεωργογιάννης
Επιμέλεια

17ο Διεθνές Συνέδριο
με κριτές

Εκπαίδευση

και

Ετερότητα

Πάτρα, 27-29 Ιουνίου 2014

Τόμος II

Πάτρα 2014

Όλα τα αντίγραφα υπογράφονται από τον κάτοχο του copyright.

Copyright ©: Παντελής Γεωργογιάννης

Διεύθυνση: Αντωνίου Οικονόμου 8, 26504 Άγιος Βασίλειος, Πάτρα
Τηλ: +30 6944346420
<http://www.georgogiannis.gr>
E-mail: pantelis.georgogiannis@gmail.com

Τίτλος : Εκπαίδευση και Ετερότητα, Τόμος II

**Ηλεκτρονική
στοιχειοθεσία:** Ελεύθερο Πανεπιστήμιο Πολιτών - Μελιτζάνη Ειρήνη

ISBN: 978-960-8206-83-0

SET: 978-960-8206-85-4

σ.σ. 628, σχήμα 17,5 X 25 εκ.

Όλα τα κείμενα δημοσιεύονται με ευθύνη των συγγραφέων τους

Απαγορεύεται η μερική ή ολική αναδημοσίευση του έργου αυτού, καθώς και η αναπαραγωγή του με οποιοδήποτε άλλο μέσο, χωρίς σχετική άδεια του κατόχου του Copyright.

Επιστημονική Επιτροπή

Πρόεδρος:

Γεωργογιάννης Παντελής, Καθηγητής Πανεπιστημίου Πατρών

Μέλη:

Γκόβαρης Χρήστος, Καθηγητής ΠΤΔΕ Πανεπιστημίου Θεσσαλίας

Σκούρτου Ελένη, Καθηγήτρια Πανεπιστημίου Αιγαίου

Φυριπής Εμμανουήλ, Καθηγητής ΠΤΔΕ Πανεπιστημίου Αθηνών

Χατζησαββίδης Σωφρόνης, Καθηγητής, Τμήμα Επιστημών Προσχολικής Αγωγής και Εκπαίδευσης Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

Σακελλάριου Μαρία, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

Στεργίου Λήδα, Επίκουρη Καθηγήτρια Παιδαγωγικού Τμήματος Νηπιαγωγών Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

Μάγος Κωνσταντίνος, Επίκουρος Καθηγητής ΠΤΝ Πανεπιστημίου Θεσσαλίας

Νταραντούμης Θανάσης, Μόνιμος Επίκουρος Καθηγητής, Τμήμα Πολιτισμικής Τεχνολογίας και Επικοινωνίας, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Πανταζής Βασίλης, Επίκουρος Καθηγητής Π.Τ.Π.Ε. Πανεπιστημίου Θεσσαλίας

Μαυρομμάτης Γεώργιος, Λέκτορας ΤΕΕΠΗ Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης

Ροφούζου Αιμιλία, Λέκτορας Γερμανικής Γλώσσας και Φιλολογίας στη Σχολή Ναυτικών Δοκίμων

Μανιάτης Παναγιώτης, Δρ. Πανεπιστημίου Αθηνών Εξωτ. Συνεργάτης, Π.Δ. 407

Οργανωτική Επιτροπή

Πρόεδρος: **Γεωργογιάννης Παντελής**, Καθηγητής Πανεπιστημίου Πατρών

Αντιπρόεδρος: **Χαμπηλομάτη Παρασκευή**, Φιλολόγος, Διευθύντρια 2ου Λυκείου Άρτας, Διδάκτωρ Παιδαγωγικών

Γραμματεία: **Μελιτζάνη Ειρήνη**, Πτυχιούχος Τουριστικών Επιχειρήσεων ΤΕΙ Πάτρας, Συνεργάτης ΚΕΔΕΚ, Κάτοχος ΜΔΕ στις Επιστήμες της Αγωγής, Υποψήφια Διδάκτωρ ΠΤΔΕ Πανεπιστημίου Πατρών

Ταμίας: **Ορφανίδη Ιουλία**, Εκπαιδευτικός, Συνεργάτης ΚΕΔΕΚ, Υπεύθυνη Εκπαίδευσης στο πρόγραμμα «Οδυσσέας» ΑΠ 7 για το Ν. Αχαΐας

Μέλη: **Αθανασέλου Αργυρώ**, Φοιτήτρια Φιλολογίας

Τσιούμα Κατερίνα, Φιλολόγος, Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια Πανεπιστημίου Πατρών

Γούλα Γλυκερία, Εκπαιδευτικός

Σπανού Κατερίνα, Εκπαιδευτικός

Δακτυλογραφήσεις & Επεξεργασία σε Η/Υ

Μελιτζάνη Ειρήνη, Πτυχιούχος Τουριστικών Επιχειρήσεων ΤΕΙ Πάτρας, Συνεργάτης ΚΕΔΕΚ, Κάτοχος ΜΔΕ στις Επιστήμες της Αγωγής, Υποψήφια Διδάκτωρ ΠΤΔΕ Πανεπιστημίου Πατρών

Περιεχόμενα

Πρόλογος	11
Διδακτική και διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης ή ξένης γλώσσας	15
Η Διδακτική Επάρκεια των Εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης για τη διδασκαλία της ελληνικής ως ξένης γλώσσας αναφορικά με την επικοινωνιακή προσέγγιση και το μαθητοκεντρισμό ανάλογα με τα χρόνια υπηρεσίας <i>Ηλιάνα Σάρρα</i>	17
Η διδακτική επάρκεια των εκπαιδευτικών της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης για τη διδασκαλία της ελληνικής ως ξένης γλώσσας αναφορικά με την επικοινωνιακή προσέγγιση και τις σύγχρονες θεωρήσεις ανάλογα με τα χρόνια υπηρεσίας τους <i>Μπέφα Ασπασία - Γεωργογιάννης Παντελής</i>	26
Οι αιτίες διαρροών των ενηλίκων μεταναστών στα τμήματα εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας του εκπαιδευτικού προγράμματος Οδυσσέας – Εμπειρική έρευνα <i>Ρεντίφης Γεράσιμος - Θεοδωρακοπούλου Θωμαΐτσα</i>	41
Ο «εκπαιδευτικός πυρετός», ο «αγγλικός πυρετός» και η «ατίθιση» επιλογή της ελληνικής γλώσσας από τους φοιτητές του Τμήματος Ελληνικών Σπουδών στην Νότια Κορέα: Διαπιστώσεις και προβληματισμοί. <i>Κασωτάκη – Γατοπούλου Αργυρώ</i>	50

Ο ρόλος του πολιτισμού στη διδασκαλία της Νέας Ελληνικής γλώσσας στα σχολεία της Ουκρανίας <i>Kolesnyk Katerina</i>	62
Η διδασκαλία της ελληνικής στα ιδρύματα ανώτατης εκπαίδευσης στην Αλβανία. Προβλήματα και λάθη κατά την εκμάθησή της ως δεύτερης/ξένης γλώσσας. <i>Mirela Xhaferraj (Mitro), Sofia Delijorgji</i>	70
Οι δυσκολίες κατά την εκμάθηση του ελληνικού ποιου ενέργειας από τους Αλβανούς φοιτητές <i>Ισίντα Φότσι (Μέταϊ)</i>	78
Η διαπολιτισμική κατάρτιση των καθηγητών της νέας ελληνικής ως ξένης γλώσσας <i>Κολιούση Λαμπρινή</i>	85
Διγλωσσία και Ειδικές Μαθησιακές Δυσκολίες <i>Δερμεντζή Αθηνά - Γιαννέλη Παναγιώτα</i>	97
Η συμβολή των ΤΠΕ στη διδασκαλία της νέας ελληνικής ως δεύτερης ή ξένης γλώσσας στο δημοτικό <i>Ζερβού Κοριακή - Παρασκευάς Απόστολος</i>	107
Η διδακτική επάρκεια των εκπαιδευτικών της Α'/Βάθμιας Εκπαίδευσης για τη διδασκαλία της ελληνικής ως ξένης γλώσσας αναφορικά με τις δεξιότητες της επικοινωνιακής προσέγγισης ανάλογα με τα χρόνια προϋπηρεσίας <i>Τζούτζα Βάια - Μελιτζάνη Ειρήνη - Γεωργογιάννης Παντελής</i>	117
Διδακτική και διδασκαλία ξένων γλωσσών	129
Η συμβολή της θεωρίας της Ευγένειας ως οδηγός εφαρμογής στρατηγικών διδασκαλίας και επικοινωνίας στο μάθημα της Αγγλικής. <i>Σκιαδάς Γρηγόρης</i>	131
Πολυδιάστατη προσέγγιση της διδασκαλίας της ξένης γλώσσας στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Μια διαθεματική-διεπιστημονική προσέγγιση της ξενόγλωσσας δημόσιας εκπαίδευσης <i>Κλειδαρά Χριστίνα - Μπίκα Στυλιανή - Τσέκρελη Όλγα</i>	143
Η έννοια της «επιτυχίας» μέσα από το πρίσμα του θεσμικού πλαισίου διδασκαλίας/εκμάθησης μιας ξένης γλώσσας στην Ελλάδα <i>Μενούτη Κανέλλα</i>	150
Οι μύθοι και τα παραδοσιακά παραμύθια ως γλώσσα επικοινωνίας και μάθησης στα νέα ευρωπαϊκά εκπαιδευτικά προγράμματα-	

Μελέτη περίπτωσης-Tell me a story: Myths and traditional tales from all over Europe (ένα eTwinning πρόγραμμα) <i>Σαββοπούλου Μαρία</i>	161
Επανάταξη και αναπροσαρμογή μεταφραστικών δεξιοτήτων στο σύγχρονο μάθημα γερμανικής ως ξένης γλώσσας με βάση την διαμεσολάβηση στις εξετάσεις του Κ.Π.Γ. <i>Νεράντζης Δαμιανός</i>	170
Σχέδια Μαθημάτων Α΄/βάθμιας και Β΄/βάθμιας Εκπαίδευσης	179
Σχέδιο μαθήματος για το μάθημα Μουσικής Β΄ Δημοτικού: “Μ’ ένα τσαμπί σταφύλιόλοι φίλοι” <i>Ζαπαντή Γιώτα</i>	181
Project στα πλαίσια των ευρωπαϊκών δράσεων Teachers 4 Europe και Europe at Schools through Art and Simulation: «Κόκκινη κλωστή δεμένη στη γηραιά ήπειρο τυλιγμένη, κάνε κλικ για να γυρίσει... την Ευρώπη να γνωρίσει» <i>Βίκυ Γεωργαντά</i>	187
Όταν οι γνώσεις συναντούν τη μουσική. Τα μαθήματα του σχολείου μέσα από τα μάτια του νοτούλη. <i>Γιαννακουδάκη Μάχη</i>	200
Διαπολιτισμικό σχέδιο εργασίας (project) στη Λογοτεχνία της Α΄ γυμνασίου με τη χρήση των Τ.Π.Ε <i>Δέλλιου Ασπασία</i>	210
Σχέδιο Διδασκαλίας: Το γνωστικό αντικείμενο της Γλώσσας και η θεματική ενότητα της Ελιάς <i>Δουλγερίδου Δάφνη - Τσιούλης Αλέξιος</i>	220
Της ξενιτιάς»: μια διδακτική προσέγγιση για μαθητές/-τριες Ε΄ και Στ΄ Δημοτικού με βάση τη φιλοσοφία της Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης <i>Αγγελική Βουδούρη - Αντώνιος Μπούρας - Ευπραξία Τριανταφύλλου - Αναστασία Κοντοσώρου</i>	225
Φυσικές καταστροφές: Από τον αττικό σεισμό του ’99 στις πυρκαγιές της Ηλείας, τον τυφώνα Κατρίνα και το τσουνάμι της Ινδονησίας. Αντισεισμική προστασία. Ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα Αγωγής Υγείας <i>Πολίτης Ιωάννης - Χατζηγεωργίου Μαρία- Χαραλαμποπούλου Πολυξένη</i>	232
Η διερεύνηση ενός συντακτικού φαινομένου της Αρχαίας Ελληνικής με χρήση ΤΠΕ <i>Βέτσιος Ελευθέριος</i>	244

Σενάριο Μαθήματος: Μια διδακτική προσέγγιση του ποιήματος «Καιόμενος» του Τάκη Συνόπουλου με τη μέθοδο «Six thinking hats - De Bono»	254
<i>Κασιάρας Λουκάς</i>	
«Άνθρωποι και μηχανές». Σχέδιο Μαθήματος για την Γλώσσα στην Γ΄ Τάξη Δημοτικού.	264
<i>Λιάσκα Ευφροσύνη</i>	
Από τη μέθοδο της διδασκαλίας του Σωκράτη στην ηλεκτρονική διδασκαλία	272
<i>Καπράνος Σταύρος Αθ.</i>	
“Αν και είμαι παιδί μικρό έχω δικαιώματα κι εγώ!” Διαθεματικό σχέδιο εργασίας για τα δικαιώματα του παιδιού	278
<i>Σιούρλα Πολύμνια</i>	
«Ας δώσουμε τον κόσμο στα παιδιά»: μια διδακτική προσέγγιση για μαθητές Γ΄ και Δ΄ Δημοτικού	287
<i>Τριανταφύλλου Ευπραξία- Μπούρας Αντώνιος - Κοντοσώρου Αναστασία</i>	
Ι.Ν. Αγίου Νικολάου Χανίων: Ένα Καμπαναριό και ένας Μιναρές έχουν τόσα πολλά να πουν	294
<i>Φατσέα Ευαγγελία</i>	
Η Διαφοροποιημένη διδασκαλία σε μαθητές από διαφορετικά πολιτισμικά περιβάλλοντα. Μια διδακτική πρόταση στο μάθημα της Ιστορίας της Α΄ Γυμνασίου	304
<i>Αραμπατζή Χριστίνα Α.</i>	
Ο ρόλος του σχολικού συμβούλου στη δημιουργία συνθηκών επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών	315
<i>Κούτρας Γεώργιος</i>	
Νέες τεχνολογίες και διαπολιτισμική επικοινωνία. Διερεύνηση των δυνατοτήτων χρήσης κοινωνικού λογισμικού στην εκπαίδευση διαπολιτισμικών μεσολαβητών: η διαδικτυακή πλατφόρμα συνεργατικής μάθησης Sonetor	327
<i>Παπαγεωργίου Βασιλική</i>	
Οργάνωση και Διοίκηση Εκπαίδευσης	339
Επιλογή Διευθυντών Σχολικών Μονάδων Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης. Κατανομή ανά Φύλο και Κλάδο Ειδικότητας σε Εθνικό και Περιφερειακό Επίπεδο στις κρίσεις του έτους 2011	341
<i>Καραγιαννίδου Σοφία</i>	
Αποτελεσματική διαχείριση καινοτομιών στις σχολικές μονάδες της Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης	355
<i>Καβαλλάρη Ισμήνη</i>	

Σχολική Ηγεσία & Διευθυντής της σχολικής μονάδας: Μια Ποσοτική Έρευνα.	366
<i>Κουρμπέλη Δήμητρα</i>	
Τίτλος: Διερευνώντας τη σχέση της Διοίκησης Ολικής Ποιότητας και των παιχνιδιών πολιτικής, με την αποτελεσματική εκπαιδευτική ηγεσία.	383
<i>Κρέκης Δημήτριος</i>	
Χρόνος και αποτελεσματική εκπαιδευτική διοίκηση	392
<i>Κωλέττη Ελένη</i>	
Ψυχολογία κινήτρων και υποκίνηση - από την επιχείρηση στην διοίκηση σχολικών μονάδων	399
<i>Μπέντσου Δήμητρα - Κυρίκου Ευδοκία</i>	
Η Συμβολή του Διευθυντή της σχολικής μονάδας στη δημιουργία θετικού σχολικού κλίματος	406
<i>Παπαγεωργίου Γεώργιος - Πίλουρης Παναγιώτης</i>	
Ο ρόλος της προϊσταμένης του νηπιαγωγείου στην εισαγωγή και διαχείριση αλλαγών στην εκπαιδευτική μονάδα	418
<i>Παπάζογλου Ασημίνα</i>	
Σχολικό κλίμα-Σχολική κουλτούρα: Η κατανόηση της σχολικής μονάδας ως μοχλός σχολικής βελτίωσης	427
<i>Δόβρος Νικόλαος</i>	
Το Ερωτηματολόγιο ως Ερευνητικό Εργαλείο Αυτοαξιολόγησης Σχολικής Μονάδας: Διαδικασία κατασκευής και πειραματική εγκυροποίηση ερωτηματολογίου με θέμα την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών	443
<i>Καλέμης Κωνσταντίνος - Πετρόπουλος Φώτιος - Κωσταρέλου Άννα</i>	
Διοίκηση Ολικής Ποιότητας στη Τριτοβάθμια Εκπαίδευση	463
<i>Σακελλαράκη Καλομοίρα</i>	
Διερεύνηση των οργανωτικών παραγόντων που προκαλούν στρες στους διευθυντές των σχολικών μονάδων. Μια ποιοτική έρευνα για τη διαπίστωση των συνεπειών της οικονομικής κρίσης στη διοίκηση των σχολικών μονάδων	473
<i>Παπαδοπούλου Δέσποινα</i>	
Εσωτερική Πολιτική Σχολικής Μονάδας	483
<i>Παρασκευάς Θ. Παρασκευάς</i>	
Καλλιεργώντας Καλές Πρακτικές στην Αυτοαξιολόγηση Σχολικής μονάδας: Ο ρόλος και η συνδρομή του κριτικού φίλου.	495
<i>Καλέμης Κων/νος- Κωσταρέλου Άννα - Πετρόπουλος Φώτιος - Γάλλου Γεωργία</i>	
Αυτοαξιολόγηση του τρόπου διοίκησης των Διευθυντών Σχολικών Μονάδων της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης	506
<i>Σαμαράς Βασίλης - Σαμαρά Αναστασία-Θεοδώρα- Σταυροπούλου Μαργαρίτα</i>	

Αυτοαξιολόγηση σχολικών μονάδων: Η ένταξη καινοτομιών και η διαχείριση της αλλαγής σε επίπεδο εκπαιδευτικών μονάδων	513
<i>Καλέμης Κων/νος- Κωσταρέλου Άννα- Πετρόπουλος Φώτιος - Γάλλου Γεωργία</i>	
Η αξιολόγηση της σχολικής μονάδας	526
<i>Σκαγιάς Ιωάννης</i>	
Βασικές παραδοχές της διοικητικής επιστήμης με εφαρμογή στην επιλογή στελεχών της εκπαίδευσης	534
<i>Αλεξανδρόπουλος Γεώργιος</i>	
Εμπνευσμένη Ηγεσία στο Ελληνικό Εκπαιδευτικό Σύστημα: Ενδεικτική Πρόταση Παρέμβασης Σχολικού Συμβούλου.	549
<i>Χαλκιάς Γεώργιος</i>	
Ο ρόλος της Αξιολόγησης του εκπαιδευτικού Έργου στην ανάπτυξη ικανοτήτων προγραμματισμού, αυτογνωσίας και δράσεων αυτοβελτίωσης της σχολικής μονάδας και των Εκπαιδευτικών	562
<i>Παπαχρήστος Κώστας - Λεμπέση Κατερίνα</i>	
Η επαγγελματική ικανοποίηση των εκπαιδευτικών απορρέει από το σχολικό κλίμα και αποτελεί σημαντικό παράγοντα για την αποτελεσματικότητα του έργου τους	576
<i>Χατζηγιάννης Θεόδωρος - Κυρκίτσος Δημήτρης - Λιμαράκη Μαρία</i>	
Η υποστήριξη της πολιτείας στο έργο των διευθυντών σχολικών μονάδων μέσα από τον αποτελεσματικό σχεδιασμό επιμορφωτικών προγραμμάτων	593
<i>Χατζηγιάννης Θεόδωρος – Λιμαράκη Μαρία – Κυρκίτσος Δημήτρης</i>	
Το μοντέλο BSC και η εφαρμογή του σε έναν εκπαιδευτικό οργανισμό	609
<i>Ζωγόπουλος Ευστάθιος Αθ. - Μαραγκάκη Μαρία</i>	
Ο έμφυλος χάρτης των ανωτέρων διοικητικών θέσεων στα Α.Ε.Ι.:	
Η περίπτωση των Πανεπιστημίων της Ελλάδας και Κύπρου	620
<i>Αμπατζόγλου Αναστασία</i>	

Πρόλογος

Μετά από 17 χρόνια οργάνωσης του συνεδρίου φαίνεται ότι η προβληματική πάνω στο θέμα είναι ανεξάντλητη. Στόχος του συνεδρίου δεν είναι μόνο να δώσει ένα βήμα σε νέους και καταξιωμένους επιστήμονες, αλλά παράλληλα να παρακολουθεί τις εξελίξεις στο χώρο της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης. Τα τελευταία χρόνια παρουσιάζονται ραγδαίες εξελίξεις στο χώρο της μετανάστευσης και των συγκρούσεων που αυτή προκαλεί, στο βαθμό μάλιστα που να σχετίζονται αρκετές φορές και με την ίδια την ύπαρξη και εφαρμογή της δημοκρατίας, μιας λέξης που αναφέρεται σπάνια στον δημόσιο διάλογο για την παράνομη μετανάστευση και πρέπει να επανεξεταστεί σε σχέση με τον ορισμό της ταυτότητας και της αξίας των ανθρώπων. Εδώ μάλιστα δεν πρέπει να γίνει απολύτως καμία έκπτωση διότι τα ανθρώπινα δικαιώματα πρέπει να είναι σεβαστά στη διαφορετικότητά τους, με βάση τις αρχές της ισοπολιτείας και πάντοτε στο πλαίσιο σεβασμού της έννομης τάξης κάθε χώρας προορισμού. Άλλωστε ο βαθμός ουσιαστικού σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε μια χώρα αντικατοπτρίζει και το επίπεδο δημοκρατίας της.

Με το τέλος του υπαρκτού σοσιαλισμού και στη συνέχεια την παγκοσμιοποίηση επήλθε η ελεύθερη διακίνηση των κεφαλαίων και των αγαθών, ενώ δε συνέβη το ίδιο και δεν μπορούσε να συμβεί, με τις μετακινήσεις των πληθυσμών, εντός-εκτός των ορίων μεγάλων πολυεθνικών συγκροτημάτων, όπως π.χ. της Ε.Ε. Το γεγονός αυτό ωστόσο έχει σαν αποτέλεσμα τη δημιουργία κινήτρων για μετακινήσεις από αφρικανικές και ασιατικές κυρίως χώρες προς χώρες της Ε.Ε., με βασικούς αποδέκτες αυτών των μεταναστευτικών ρευμάτων την Ελλάδα, την Ιταλία και την Ισπανία.

Οι χώρες που πρωτοστάτησαν υπέρ της παγκοσμιοποίησης, μεταξύ των οποίων και οι χώρες της Ε.Ε., φαίνεται ότι δεν έλαβαν υπόψη τους το ενδεχόμενο πληθυσμιακών μετακινήσεων προς αυτές. Στην πορεία, οι εξουσίες των χωρών της κεντρικής Ευρώπης, για να διασφαλίσουν τις χώρες τους από την εισροή μεταναστών, συμφώνησαν μαζί με τις γειτονικές χώρες της Ε.Ε. που δέχονται μετανάστες (π.χ. την Τουρκία) να χορηγείται άσυλο, εάν το δικαιούνται, σε εκείνους που έρχονται στις περιφερειακές χώρες της Ε.Ε. (π.χ. στην Ελλάδα), σε διαφορετική περίπτωση να απελαύνονται στις χώρες προέλευσης,

έστω και αν οι μετανάστες ζητούν να μεταβούν σε άλλη χώρα της Ε.Ε.

Έτσι, ενώ από την Ελλάδα δεν μπορούν να μετακινηθούν μετανάστες προς την Ε.Ε. και η χώρα μας θα όφειλε να τους χορηγήσει άσυλο ή να τους επιστρέψει στις χώρες προέλευσης, και παρόλο που η συμφωνία αυτή εκ μέρους της χώρας μας τηρείται, δηλαδή δεν προωθεί τους μη νόμιμους μετανάστες προς την κεντρική Ευρώπη, εντούτοις δεν μπορεί να τους επιστρέψει στις χώρες προέλευσής τους γιατί εκείνες δεν εφαρμόζουν τη συμφωνία που υπέγραψαν.

Το γεγονός αυτό της μη τήρησης των συμφωνηθέντων εκ μέρους των χωρών προέλευσης των μη νόμιμων μεταναστών σε συνδυασμό με την αδιαφορία της Ε.Ε. για τα τεκταινόμενα στο συγκεκριμένο θέμα στις χώρες υποδοχής, συντέλεσε στο να γίνει η χώρα μας η «χωματερή» της λαθρομετανάστευσης.

Επιπλέον δεν πρέπει να παραβλέψουμε το γεγονός ότι, η Ελλάδα ως χώρα με περίπου 3.500 χλμ. παράκτιων περιοχών, τις μεγαλύτερες από οποιαδήποτε άλλη χώρα της Ευρώπης και με 3000 νησιά, τα περισσότερα από οποιαδήποτε άλλη χώρα της Ευρώπης, αδυνατεί να διαφυλάξει τα σύνορά της απέναντι στην άψογη λειτουργία των κυκλωμάτων της λαθρομετανάστευσης που εισπράττουν δισεκατομμύρια από τους απελπισμένους συνανθρώπους μας που αναζητούν μια καλύτερη μοίρα. Τους φέρνουν στα νησιά, βυθίζουν τα καράβια και οι ελληνικές λιμενικές αρχές απλά τους συλλέγουν, κάτι που είναι υποχρεωμένοι να κάνουν και πράγματι το κάνουν, σύμφωνα με τις διεθνείς συνθήκες.

Από την άλλη πλευρά, η ελληνική κυβέρνηση δεν είναι άμοιρη ευθυνών για αυτή την κατάσταση γιατί:

1. δεν φρόντισε να θέσει έγκαιρα το θέμα των μη νόμιμων μεταναστών σε συνεργασία με τις υπόλοιπες χώρες στην Ε.Ε.
2. δεν κατήγγειλε στην Ε.Ε. τις χώρες που δεν τηρούν τη συμφωνία
3. ουσιαστικά δεν αντιμετώπισε το θέμα καθώς, ενώ διατυμπανίζει ότι έχει την καλύτερη μεταναστευτική πολιτική της Ευρώπης, κατά βάθος παραμένει μέχρι σήμερα παθητικός παρατηρητής.

Δηλαδή ποιο είναι το περιεχόμενο αυτής της μεταναστευτικής πολιτικής όταν:

1. Ποιος γνωρίζει πόσοι είναι οι μη νόμιμοι μετανάστες στην Ελλάδα σήμερα, καθώς ακούγονται από τα ΜΜΕ και οι πιο ακραίες εκδοχές, ότι δηλαδή 150.000 παράνομοι μετανάστες εισέρχονται κάθε χρόνο στη χώρα, που σημαίνει 1.500.000 σε δέκα χρόνια. Συνεπώς από το 1990 και μετά το σύνολο των μη νόμιμων μεταναστών που έχουν εισέλθει στην Ελλάδα πρέπει να ανέρχεται συντηρητικά σε 2.500.000 – 3.000.000.
2. Ποιος γνωρίζει ποια είναι η ελληνική πολιτική για τη μετανάστευση τα τελευταία 5 χρόνια;
3. Ποιος γνωρίζει τί θα γίνει με τα μεγάλα γκέτο της δυστυχίας των Πατρών, των Αθηνών, των παραμεθόριων και άλλων περιοχών της χώρας;
4. Ποιος θα εξηγήσει γιατί τη δεκαετία του 1990 είχαμε ανεξέλεγκτη εισροή μη νόμιμων μεταναστών στην Ελλάδα, κάτι που συμβαίνει επίσης από το 2004 έως σήμερα;

Έπρεπε να ενισχυθεί η δύναμη του ακροδεξιού ελληνικού κόμματος για να αρχίσει τόσο η κυβέρνηση όσο και τα άλλα ελληνικά κόμματα να ασχοληθούν με το θέμα;

Το δίλημμα σήμερα δεν είναι ο εξισλαμισμός της Ευρώπης ή ο εξευρωπαϊσμός του ισλαμισμού, αλλά αφενός το τί θα κάνουμε με τα εκατομμύρια των μη μόνιμων

μεταναστών που εισρέουν καθημερινά σε χώρες της Ε.Ε., η δυστυχία των οποίων ενδεχομένως είναι μεγαλύτερη στην Ε.Ε. από ό,τι αν παρέμεναν στην πατρίδα τους, και αφετέρου πώς θα αποφύγουμε την περίπτωση της επέκτασης αυτής της δυστυχίας στους γηγενείς πληθυσμούς.

Όλα τα παραπάνω δημιουργούν προϋποθέσεις για ανεξέλεγκτες καταστάσεις στις χώρες υποδοχής μη νόμιμων μεταναστών και θέτουν υπό αίρεση βασικές αρχές της δημοκρατίας και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Επομένως, είναι έκδηλη η ανάγκη οι κυβερνήσεις των χωρών αυτών να αποκτήσουν πρωταρχικό λόγο και ρόλο στη διαμόρφωση της ευρωπαϊκής μεταναστευτικής πολιτικής, για την επιτυχή αντιμετώπιση σημερινών και μελλοντικών προκλήσεων σε θέματα σεβασμού ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ασφάλειας.

Παντελής Γεωργογιάννης
τ. Καθηγητής Πανεπιστημίου Πατρών

Η διερεύνηση ενός συντακτικού φαινομένου της Αρχαίας Ελληνικής με χρήση ΤΠΕ

Βέτσιος Ελευθέριος

Περίληψη

Τα ανοιχτά διερευνητικά περιβάλλοντα (που περιέχουν σώματα ΑΕ κειμένων και εργαλεία για την αναζήτηση λέξεων ή/και τη δημιουργία συμφραστικών πινάκων σε ΑΕ κείμενα) προσφέρουν πολλαπλές δυνατότητες γλωσσικής επεξεργασίας των ΑΕ κειμένων και διερευνητικής εκμάθησης της ΑΕ γλώσσας. Ειδικότερα προσφέρουν στους μαθητές τη δυνατότητα να εξοικειωθούν με γλωσσικά φαινόμενα και συντακτικές δομές στο πλαίσιο κειμένων, όπου γίνεται κατανοητή η λειτουργία τους, χωρίς να απαιτείται γνώση της σχετικής ορολογίας. Στην παρούσα εργασία οι μαθητές θα κληθούν να εντοπίσουν στο ηλεκτρονικό σώμα αρχαιοελληνικών κειμένων της «Πύλης για την ελληνική γλώσσα» συγκεκριμένα ρήματα που συντάσσονται με ειδικές και ενδοιαστικές προτάσεις και να διερευνήσουν τη χρήση τους και τον τρόπο εκφορά τους.

Summary

The open environments on research (which contain text corpora of ancient Greek texts and tools to search words or to create concordance to the Anthology of Ancient Greek prose texts) offer multiple possibilities of language processing of Ancient Greek texts and research learning of the Ancient Greek language. In particular, they offer students the opportunity to become familiar with linguistic phenomena and syntactic structures in texts where they can be fully understood, without requiring knowledge of the relevant terminology. In this essay students will be asked to identify in the electronic corpora of ancient texts of the Portal for the Greek language, specific verbs which side with specific and hesitant clauses and examine their use and way of expression.

Εισαγωγή

Στις προσπάθειες που καταβάλλονται τα τελευταία χρόνια για την ποιοτική αναβάθμιση της εκπαιδευτικής διαδικασίας με τις Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνίας (ΤΠΕ) συγκαταλέγονται οι πρακτικές εκείνες οι οποίες μετατοπίζουν το κέντρο ενδιαφέροντος από την καθολική μετάδοση του περιεχομένου της γνώσης στην εξατομικευμένη διαδικασία σχηματισμού της. Έτσι, ενώ παλαιότερα η χρήση των εκπαιδευτικών τεχνολογιών απέβλεπε στη στατική μετάδοση της γνώσης, σήμερα το ενδιαφέρον έχει μεταφερθεί στην υιοθέτηση δυναμικών προτύπων μάθησης και εκπαίδευσης, τα οποία, προωθώντας τη συμμετοχή, την επικοινωνία, τον διαμοιρασμό και τη συνεργασία, δίνουν έμφαση στις εκπαιδευτικές δραστηριότητες και στις αλληλεπιδράσεις που συμβαίνουν στο πλαίσιο της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

Η χρήση των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνίας (ΤΠΕ) μπορεί να ωθήσει στην αποτελεσματικότερη εφαρμογή των παιδαγωγικών μεθόδων, μπορεί να επιφέρει εξατομικευμένη και παραστατικότερη διδασκαλία, συχνή ανατροφοδότηση και αφύπνιση εσωτερικών κινήτρων μάθησης για τους μαθητές. Αναδεικνύει την

πολυτροπικότητα ως βασικό παράγοντα της διδασκαλίας και φανερώσει διάφορες πτυχές του γνωστικού αντικείμενου. Πιο συγκεκριμένα, για τη διδασκαλία της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας η χρήση των ΤΠΕ αποτελεί πρόκληση. Τα αρχαία ελληνικά μπορούν να έχουν θέση σε ένα σύγχρονο πρόγραμμα σπουδών, αν γίνει η μετάθεση του κέντρου βάρους της διδασκαλίας από την παροχή γνώσεων στην ενεργητική-κριτική μάθηση, από την παθητική απομνημόνευση στην ανάπτυξη ικανοτήτων για γόνιμη διαχείριση της γνώσης. Η εφαρμογή ενός αντίστοιχου μοντέλου γραμματισμού στο μάθημα των ΑΕ συνεπάγεται την ενθάρρυνση ποικίλων παραμέτρων: τη δημιουργική σύνδεση αρχαίου και σύγχρονου κόσμου· την εξέταση κοινών σημείων της ΑΕ με τη ΝΕ γλώσσα· τη σύγκριση με τη σύγχρονη ζωή· τη μελέτη της ανθρώπινης εμπειρίας· την πολύπλευρη ευαισθητοποίηση του μαθητή ως προς το γνωστικό αντικείμενο. Σε αυτή την περίπτωση η χρήση των ΤΠΕ μπορεί να είναι πολλαπλώς ωφέλιμη, αν αξιοποιηθούν όχι ως άλλο ένα εργαλείο (με τη λογική του βιβλίου) αλλά ως ένα περιβάλλον εργασίας, που συμβάλλει σε μια νέα λογική διδακτικής και παιδαγωγικής προσέγγισης του μαθήματος, καθώς διευκολύνει την ανάπτυξη δεξιοτήτων για την αναζήτηση πληροφοριών, την κριτική επεξεργασία και συνθετική παρουσίαση των δεδομένων που συλλέγονται και την πραγμάτευση ενός θέματος από διαφορετικές οπτικές γωνίες

Στην παρούσα εργασία παρουσιάζονται οι άξονες περιγραφής μιας διδακτικής παρέμβασης στην τάξη όπου οι μαθητές θα κληθούν να εντοπίσουν στο ηλεκτρονικό σώμα αρχαιοελληνικών κειμένων της «Πύλης για την ελληνική γλώσσα» συγκεκριμένα ρήματα που συντάσσονται με ειδικές και ενδοιαστικές προτάσεις και να διερευνήσουν τη χρήση τους και τον τρόπο εκφορά τους.

Άξονες περιγραφής διδακτικού σεναρίου

1. Ταυτότητα του σεναρίου

Τίτλος: Οι Ειδικές και Ενδοιαστικές προτάσεις της Αρχαίας Ελληνικής: Διερεύνηση χρήσης και εκφοράς τους.

Διδακτικά αντικείμενα: Αρχαία Ελληνική Γλώσσα & Πληροφορική (Διαθεματική Προσέγγιση)

Τάξη: Θεματογραφία Β΄ και Γ΄ Λυκείου

Χρονική διάρκεια: 2 ώρες

Προϋποθέσεις υλοποίησης: Εξοικείωση των μαθητών με τα ηλεκτρονικά σώματα κειμένων και τον τρόπο αναζήτησης λέξεων σε αυτά, το διαδίκτυο, την αξιοποίηση συγκεκριμένων διαδικτυακών εργαλείων, τη χρήση επεξεργαστή κειμένου και προγράμματος παρουσίασης, την εκπόνηση εργασιών σε ομάδες. Η υλοποίηση του συγκεκριμένου σεναρίου προϋποθέτει φυσικά την εξασφάλιση κατάλληλης υλικοτεχνικής υποδομής, όπως αίθουσα πληροφορικής, επαρκής αριθμός ηλεκτρονικών υπολογιστών για τους μαθητές κ.ά.

Τεχνολογικά εργαλεία που θα χρειαστούν: Φυλλομετρητής, Διαδίκτυο, επεξεργαστής κειμένου, εργαλεία γλωσσικής τεχνολογίας που υποστηρίζουν μορφολογική, σημασιολογική και γενικής δομής ανάλυση των στερεότυπων της Ελληνικής γλώσσας,

πρόγραμμα παρουσίασης, βιντεοπροβολέας και ιστολόγιο. Συγκεκριμένα από το διαδίκτυο αξιοποιήθηκαν τα ακόλουθα περιβάλλοντα :

- Πύλη για την ελληνική γλώσσα και τη γλωσσική εκπαίδευση <http://goo.gl/k4aR8L> και ειδικότερα οι ενότητες: Ανθολόγιο Αττικής Πεζογραφίας, Συμφραστικός Πίνακας Λέξεων του Ανθολογίου Αττικής Πεζογραφίας (πιο γνωστός ως Concordance), Βασικό Λεξικό της Αρχαίας Ελληνικής, Αρχές Σύνταξης της Αρχαιοελληνικής Γλώσσας.
- Συνεργατικό περιβάλλον παραγωγής γραπτού (μη πολυτροπικού) κειμένου : [Titan pad](#) (On line περιβάλλον που προσφέρει τη δυνατότητα της συνεργασίας στη διαδικασία παραγωγής γραπτών κειμένων).

2. Σύνομη περιγραφή

Οι μαθητές, χωρισμένοι σε ομάδες θα κληθούν να εξετάσουν από ένα είδος πρότασης, αφού πρώτα μελετήσουν την αντίστοιχη συντακτική θεωρία από την «Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα» <http://goo.gl/PtYxLp> ή από τη σελίδα του Ψηφιακού βιβλίου <http://goo.gl/anzvxf> . Στη συνέχεια θα δοθούν τα φύλλα εργασίας στις ήδη διαμορφωθείσες ομάδες των μαθητών και με βάση τα αποτελέσματα της αναζήτησής τους και αξιοποιώντας και τις αντίστοιχες μεταφράσεις των κειμένων που υπάρχουν στην Πύλη, θα προσπαθήσουν να προχωρήσουν σε διαπιστώσεις σχετικά με τα την εκφορά του ρήματος της δευτερεύουσας πρότασης και το συντακτικό ρόλο της πρότασης μέσα στο κείμενο.

3. Στόχοι-Σκεπτικό

Η επιλογή της διδασκαλίας της συγκεκριμένης ενότητας για το σχεδιασμό και την εφαρμογή διδακτικού σεναρίου έγινε από το διδάσκοντα κατόπιν προβληματισμού και με βάση το σκεπτικό που εκτίθεται στη συνέχεια. Η ενότητα των Ειδικών και Ενδοιαστικών (ένα μέρος των Ονοματικών προτάσεων) των Λυκειακών τάξεων θεωρήθηκε ελκυστικό πεδίο εφαρμογής των Τ.Π.Ε., επειδή παρέχει στο διδάσκοντα αρκετή ευελιξία ως προς τη μεθόδευση της διδασκαλίας.

Είναι γνωστό ότι στο διαδίκτυο διατίθενται πολλές και αξιόπιστες πηγές αρχαιογνωσίας (κυρίως αγγλόφωνες αλλά και επαρκής αριθμός ελληνόφωνων) οι οποίες μπορούν να αξιοποιηθούν στο μάθημα της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας και Γραμματείας με εναλλακτικούς τρόπους, ώστε να εξυπηρετήσουν μια πιο ευρυμαθή προσέγγιση του αρχαίου ελληνικού λόγου. Εντούτοις, στο παρόν σενάριο δεν επιδιώχθηκε να αξιοποιηθούν οι (πολύ αξιόλογες κατά τα άλλα) διαδικτυακές πηγές με τις οποίες θα μπορούσε να επιτευχθεί η ευρύτερη εξοικείωση των μαθητών με τον αρχαιοελληνικό λόγο, γιατί ο διδάσκων δεν μπορεί να αποδесμευτεί από την πίεση να ανταποκριθεί στους επίσημους στόχους του μαθήματος. Βασικός σκοπός της υλοποίησης του σεναρίου είναι να μάθουν οι μαθητές να αξιοποιούν τις ΤΠΕ ως περιβάλλοντα έρευνας και ανακαλυπτικής μάθησης και να αποκτήσουν επίγνωση των δυνατοτήτων και των ορίων τους. Οι μαθητές εξοικειώνονται με τη διαδικασία χρήσης του Διαδικτύου για την εξυπηρέτηση συγκεκριμένων γνωστικών στόχων και ασκούνται στη διαχείριση πληροφοριών με συγκεκριμένους άξονες και στόχους.

Στόχος του συγκεκριμένου σεναρίου είναι να προτείνει έναν πιο επαγωγικό τρόπο διδασκαλίας του αρχαίου ελληνικού συντακτικού, υπολογίζοντας περισσότερο στην ερευνητική περιέργεια των μαθητών και λιγότερο στην καθοδηγητική επέμβαση

του διδάσκοντα. Αυτό μπορεί άνετα να επιτευχθεί με την αξιοποίηση των ΤΠΕ στη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών. Ειδικότερα, η αναζήτηση σε αρχαιοελληνικά σώματα κειμένων επιτρέπει στο διδάσκοντα να αντιστρέψει τη συνήθη γνωστική διαδικασία και αντί να προσφέρει έτοιμες γενικεύσεις και κανόνες στους μαθητές να τους ζητήσει να διατυπώσουν οι ίδιοι αυτούς τους κανόνες, χρησιμοποιώντας παραδειγματικό υλικό το οποίο εύκολα μπορούν να αντλήσουν από ένα σώμα κειμένων, όπως ο Συμφραστικός Πίνακας Λέξεων για κείμενα της αττικής πεζογραφίας που υπάρχει στο περιβάλλον της «Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα».

Οι ειδικότεροι στόχοι του συγκεκριμένου σεναρίου είναι οι εξής:

Γνωστικοί στόχοι

- Να κατανοήσουν οι μαθητές τον ιδιαίτερο συντακτικό ρόλο των Ειδικών και Ενδοιαστικών προτάσεων (που αποτελούν ένα μέρος των Ονοματικών προτάσεων), διαφοροποιώντας τις έτσι από τις επιρρηματικές προτάσεις.
- Να ασκηθούν στη χρήση των συγκεκριμένων συντακτικών όρων (εκφορά, χρήση - συντακτικός ρόλος).
- Να προβληματιστούν σχετικά με τον τρόπο μετάφρασης συγκεκριμένων συντακτικών δομών της αρχαίας ελληνικής.
- Να συνειδητοποιήσουν ότι το Συντακτικό στο μάθημα των Αρχαίων Ελληνικών αναφέρεται σε σχέσεις (απλές ή σύνθετες) εννοιών, σημασιών και νοημάτων, που ακολουθούν μια ιεραρχική διάρθρωση.

Στόχοι σχετικοί με τις ΤΠΕ

- Να εξοικειωθούν οι μαθητές με την πλοήγηση στο διαδίκτυο και την αξιοποίηση χρήσιμων εφαρμογών που διατίθενται σε αυτό.
- Να ασκηθούν, στα πλαίσια του νέου ψηφιακού γραμματισμού, στη χρήση ηλεκτρονικών λεξικών και σωμάτων κειμένων.
- Να γνωρίσουν οι μαθητές τις δυνατότητες που τους προσφέρουν ανοιχτά αρχαιογνωστικά περιβάλλοντα, όπως η «Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα».
- Να ασκηθούν στην επιλεκτική αξιοποίηση των διαθέσιμων ψηφιακών πόρων ώστε να παράγουν δικό τους έργο.
- Να αναπτύξουν πρωτοβουλίες και να αξιοποιήσουν δημιουργικά τον υπάρχοντα σχολικό χρόνο και χώρο (υποκειμενικότητα).
- Να ασκηθούν στη χρήση μηχανής αναζήτησης και στην ορθή αξιοποίηση λέξεων-κλειδιών (ψηφιακός γραμματισμός).

Παιδαγωγικοί στόχοι

- Να αναπτύξουν οι μαθητές τακτική διερευνητικής προσέγγισης στη διαδικασία εμπέδωσης γνώσεων.
- Να εμπεδώσουν ως μαθησιακή πρακτική την ομαδική εργασία και τη συνεργασία.
- Να αναπτύξουν πρωτοβουλίες στη μαθησιακή διαδικασία α) ιεραρχώντας προτεραιότητες και επιλέγοντας τι είναι αναγκαίο να κατακτήσουν και β)

διαμορφώνοντας οι ίδιοι τη μαθησιακή πορεία που ακολουθούν σε συνεργασία με την ομάδα τους και με τη καθοδήγηση του διδάσκοντα.

4. Μεθοδολογία

Η διδακτική μέθοδος που χρησιμοποιείται είναι η επαγωγική: οι μαθητές θα οδηγηθούν από το παραδειγματικό υλικό που θα εντοπίσουν οι ίδιοι στη διατύπωση γενικών κανόνων για την εκφορά και τη χρήση των ειδικών και ενδοιαστικών προτάσεων.

5. Λεπτομερής περιγραφή της πορείας εφαρμογής του σεναρίου

Α΄ Φάση (1 ώρα στο εργαστήριο)

Οι μαθητές θα ακούσουν μία **10λεπτη εισήγηση** του διδάσκοντα, σχετική με τη διάκριση των δευτερευουσών προτάσεων σε ονοματικές και επιρρηματικές και τη λειτουργία τους μέσα στο λόγο. Απαραίτητη είναι η **σύνδεση με τη Νέα Ελληνική**, η οποία, όχι μόνο θα αποτελέσει αφόρμηση, αλλά και θα κινητοποιήσει τις συντακτικές γνώσεις των μαθητών με τη μετάβαση από τη **συγχρονία** στη **διαχρονία**.

Κατόπιν οι μαθητές θα δουλέψουν μοιρασμένοι σε τέσσερις ομάδες (σε εξάδες, τη σύνθεση των οποίων αποφάσισαν αυθόρμητα οι ίδιοι), κάθε μία από τις οποίες θα αναλάβει τη μελέτη της χρήσης και εκφοράς των ειδικών και ενδοιαστικών προτάσεων. Οι ομάδες καλούνται να αναζητήσουν παραδείγματα του είδους των δύο ονοματικών προτάσεων που τους έχει υποδειχθεί στο συμπραστικό πίνακα λέξεων (αυτό πρακτικά θα γίνει με την αναζήτηση ρημάτων εξάρτησης από το σώμα των κειμένων της Πύλης, τα οποία θα έχουν υποδειχθεί από το διδάσκοντα). Κατόπιν πρέπει να καταγράψουν τις απαντήσεις τους στα φύλλα εργασίας. Στο εσωτερικό των ομάδων μπορεί να υπάρχει περαιτέρω εξειδίκευση και ανάληψη ρόλων από τους επιμέρους μαθητές, π.χ. η ομάδα μπορεί να χωριστεί σε τρεις υποομάδες και η κάθε μία να αναλάβει να διερευνήσει ένα από τα ζητούμενα του φύλλου εργασίας. Στο τέλος οι τρεις υποομάδες θα συμβάλουν τα αποτελέσματα της δουλειάς τους, για να καταλήξουν σε συμπεράσματα σχετικά με τη χρήση και την εκφορά των ειδικών και ενδοιαστικών προτάσεων.

Επισημαίνεται ότι θα έχει εξ αρχής υποδειχθεί στους μαθητές ότι θα μπορούν ανά πάσα στιγμή να ανατρέχουν στη συντακτική θεωρία των δύο προς διερεύνηση προτάσεων που υπάρχει στην ιστοσελίδα της «Πύλης» <http://goo.gl/QNQ97n> και <http://goo.gl/alem6a>, ώστε να επιλύσουν τυχόν απορίες που θα προκύψουν κατά τη διερευνητική διαδικασία.

Αφού χωριστούν σε ομάδες οι μαθητές, τους δίνεται σε μορφή ηλεκτρονικού αρχείου κειμένου το φύλλο εργασίας και ανατίθεται σε κάθε ομάδα η διερεύνηση της χρήσης και εκφοράς των ειδικών και ενδοιαστικών προτάσεων, μέσω της συλλογής παραδειγμάτων, που θα εντοπίσουν με τη βοήθεια ρημάτων εξάρτησης, π.χ. 1^η ομάδα **ειδικές προτάσεις** – ρήματα εξάρτησης: **λέγω, λέγεται γινώσκω...** 2^η ομάδα **ενδοιαστικές προτάσεις** - ρήματα εξάρτησης **φοβούμαι, δέδοικα ...** Αν οι μαθητές δεν είναι εξοικειωμένοι με τον Συμπραστικό Πίνακα ο διδάσκων θα πρέπει να τους εξηγήσει τον τρόπο με τον οποίο θα αναζητήσουν τις λέξεις που τους ενδιαφέρουν. Οι μαθητές θα πρέπει να κατανοήσουν ότι, για να εντοπίσουν τα παραδείγματά τους, θα χρειαστεί ίσως να κάνουν αναζητήσεις όχι μόνο με το ενεστωτικό θέμα π.χ. "λέγ",

αλλά και με το θέμα των άλλων χρόνων, π.χ. "είπ" "είρηκ" κλπ. Σε αυτό θα πρέπει να αξιοποιήσουν τις γνώσεις τους για το σχηματισμό των χρόνων και των εγκλίσεων των ρημάτων της αρχαίας ελληνικής. Πέρα από την καθοδήγηση στον τρόπο αναζήτησης, δεν θα πρέπει να υπάρξουν άλλες επεμβάσεις του διδάσκοντα ως προς την επιλογή των παραδειγμάτων και των μεταφράσεων. Ακόμη και λανθασμένες επιλογές παραδειγμάτων μπορούν να διορθωθούν στη συνέχεια από τους υπόλοιπους μαθητές, κατά την παρουσίαση των αποτελεσμάτων στην τάξη. Σχετικά με τη διαδικασία που ακολουθήθηκε κατά την έρευνα στα Σώματα Κειμένων χρειάζεται να επισημανθεί στους μαθητές ότι δεν απαιτείται να συγκεντρώσουν όλες τις εμφανίσεις των παραδειγμάτων των δύο προτάσεων, αλλά ένα δείγμα αυτών, που θεωρούν αντιπροσωπευτικό. Οι μαθητές επιλέγουν και αντιγράφουν στο ηλεκτρονικό φύλλο εργασίας τα παραδείγματα που θεωρούν ότι είναι χρήσιμα για την εκπόνηση των εργασιών τους.

Οι μαθητές θα πρέπει να καταγράψουν στο φύλλο εργασίας, εκτός από τα παραδείγματα που θα επιλέξουν, και τις αντίστοιχες μεταφράσεις τους, που θα βρουν στην «Πύλη», γιατί αυτό θα τους βοηθήσει να κατανοήσουν τη σημασία των αποσπασμάτων και να καταλήξουν σε συμπεράσματα σχετικά με τη χρήση (υποκείμενο απρόσωπων ρημάτων ή εκφράσεων, αντικείμενο κάποιας συγκεκριμένης κατηγορίας ρημάτων ή επεξήγηση κατά κύριο λόγο δεικτικής αντωνυμίας ή σπανιότερα μιας λέξεως της κύριας πρότασης) και εκφορά των δύο προτάσεων. Θα μπορούν μάλιστα να κάνουν σύγκριση των προτάσεων της αρχαίας ελληνικής με τις αντίστοιχες χρήσεις της Νέας Ελληνικής. Οι μεταφράσεις επομένως μπορούν να αποτελέσουν γόνιμη αφετηρία για προβληματισμό και για εξαγωγή συμπερασμάτων.

Β΄ Φάση (1 ώρα στο εργαστήριο)

Αφού ολοκληρώσουν την αναζήτησή τους και τη συμπλήρωση του φύλλου εργασίας, αξιοποιείται για την κοινοποίηση των εργασιών στις υπόλοιπες ομάδες και στο διδάσκοντα η διαδικτυακή εφαρμογή [Titan pad](#). Συγκεκριμένα, ο διδάσκων δημιουργεί ένα κοινόχρηστο έγγραφο στο πλαίσιο αυτής της εφαρμογής, το καθιστά προσβάσιμο στα μέλη των ομάδων (μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου) και στη συνέχεια οι ομάδες αναρτούν σε αυτό τα φύλλα εργασιών τους με τη μέθοδο της αντιγραφής. Με τη βοήθεια ενός βιντεοπροβολέα, δίνεται η δυνατότητα στους μαθητές και στο διδάσκοντα να έχουν άμεση πρόσβαση στις εργασίες που παρήχθησαν και να συνεργαστούν για να διατυπώσουν σχόλια, παρατηρήσεις, αλλά και να κάνουν διορθώσεις, όπου αυτό χρειαστεί. Αν υπάρξουν αστοχίες στα συμπεράσματα θα πρέπει να διορθωθούν από τους ίδιους τους μαθητές, με τη διακριτική υποστήριξη, αν χρειάζεται, του διδάσκοντα. Στο τέλος έρχεται η **σύνθεση των συμπερασμάτων όλων των ομάδων**, ώστε να συστηματοποιηθεί η επαγωγικώς αποκτηθείσα γνώση των ειδικών και ενδοιαστικών προτάσεων της αρχαίας ελληνικής.

Ακολούθως όλες οι ομάδες θα οδηγηθούν σε σύγκριση των προτάσεων μεταξύ τους ως προς τη χρήση και εκφορά τους καθώς οι ειδικές προτάσεις είναι κρίσεως, ενώ οι ενδοιαστικές επιθυμίας.

Τέλος αφού συνθέσουν σε μια ενιαία εργασία τα αποτελέσματα της έρευνάς τους, οι μαθητές θα μπορούσαν να δημιουργήσουν ένα power point στο οποίο θα παρουσίαζαν όλη τη συντακτική θεωρία για τις ειδικές και ενδοιαστικές προτάσεις μέσα από την ανάλυση των δεδομένων που επέλεξαν να επεξεργαστούν.

6. Αποτίμηση-Κριτική-Προεκτάσεις Επέκτασης

Η εφαρμογή του σεναρίου κινητοποίησε τους μαθητές, που επέδειξαν μεγαλύτερη προσοχή και ενδιαφέρον για το συντακτικό φαινόμενο των ειδικών και ενδοιαστικών προτάσεων. Συμμετείχαν ενεργά στη μαθησιακή διαδικασία κι επέδειξαν ευρηματικότητα και δημιουργικότητα τόσο στην αναζήτηση, οργάνωση και παρουσίαση του υλικού, όσο και στην επίλυση προβλημάτων.

Η αξία του διδακτικού σεναρίου στην προκείμενη περίπτωση κρίνεται κυρίως στο γεγονός ότι

- Προσομοιώνει αυθεντικές περιστάσεις επικοινωνίας
- Υποστηρίζει την ομαδοσυνεργατική μάθηση
- Κινεί το ενδιαφέρον και προϋποθέτει τη ενεργό συμμετοχή των μαθητών
- Δημιουργεί κατάλληλες συνθήκες για την προσέγγιση της Αρχαίας Ελληνικής Γραμματείας και φέρνει πιο κοντά στους μαθητές την κλασική παιδεία.

Είναι φανερό ότι μια τέτοια ιδέα σεναρίου θα μπορούσε να αναπτυχθεί σε συνεργατική έρευνα ή με διαθεματική προσέγγιση μεγαλύτερης διάρκειας των ειδικών και ενδοιαστικών προτάσεων στην αντίστοιχη ενότητα στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας.

Τέλος, θεωρούμε ότι τέτοιες απόπειρες διδακτικής προσέγγισης της Αρχαίας Ελληνικής γλώσσας, όπως αυτή που σας παρουσιάσαμε, έχουν ενδιαφέρον για τον εκπαιδευτικό, γιατί εκλαμβάνουν το διδάσκοντα όχι ως απλό διεκπεραιωτή του αναλυτικού προγράμματος αλλά ως ουσιαστικό παράγοντα ανάπτυξης του, ως άτομο υπεύθυνο, που αναπτύσσει πρωτοβουλίες, που προχωρεί με ευελιξία στις διδακτικές του επιλογές, λαμβάνοντας υπόψη του τις ειδικές συνθήκες που αντιμετωπίζει στην τάξη του.

Φύλλα Εργασίας

1ο Φύλλο (Χρήση - Ο Συντακτικός Ρόλος των Ειδικών Προτάσεων)

1. Θα μεταβείτε στο διαδικτυακό τόπο της «Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα» και συγκεκριμένα στο **Συμφραστικό Πίνακα Λέξεων** για την αρχαία Ελληνική Γλώσσα <http://goo.gl/gy11Xn> . Εκεί θα αναζητήσετε δευτερεύουσες **Ειδικές Προτάσεις** (6 παραδείγματα) χρησιμοποιώντας τα λήμματα: **λέγω, λέγεται και γινώσκω**, τα οποία και θα καταγράψετε και θα μεταφράσετε (με την βοήθεια της *εμφάνισης μετάφρασης* των Σωμάτων κειμένων) στον παρακάτω πίνακα:

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ	ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ	ΧΡΗΣΗ (ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΣ ΡΟΛΟΣ)
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		
6.		

Αφού εντοπίσατε και τη χρήση (συντακτικό ρόλο) των προτάσεων, την οποία

θα καταχωρίσετε στον πίνακα, να αναφέρετε τις χρήσεις των ειδικών προτάσεων που εντοπίσατε.

2. Να ανατρέξετε στη **συντακτική θεωρία των ειδικών προτάσεων** που βρίσκεται στην «Πύλη» - <http://goo.gl/GM3z6L> - και να ελέγξετε εάν έχετε βρει στα παραδείγματα που καταγράψατε όλες τις χρήσεις των ειδικών προτάσεων. Για τις χρήσεις που δεν εντοπίσατε να ανατρέξετε στα παραδείγματα της θεωρίας που υπάρχει στην «Πύλη» για να μελετήσετε και τα άλλα είδη χρήσεων των ειδικών προτάσεων.
3. Με βάση τις μεταφράσεις που καταγράψατε (με τη βοήθεια της *εμφάνισης μετάφρασης* των Σωμάτων κειμένων) να αναφέρετε εάν η χρήση των ειδικών προτάσεων είναι η ίδια και στη Νέα Ελληνική.

2ο Φύλλο (Εκφορά των Ειδικών Προτάσεων)

1. Θα μεταβείτε στο διαδικτυακό τόπο της «Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα» και συγκεκριμένα στο **Συμφραστικό Πίνακα Λέξεων** για την αρχαία Ελληνική Γλώσσα <http://goo.gl/gy11Xn> . Εκεί θα αναζητήσετε δευτερεύουσες **Ειδικές Προτάσεις** (6 παραδείγματα) χρησιμοποιώντας τα λήμματα: **λέγω, ἔλεγεν και γινώσκω**, τα οποία και θα καταγράψετε και θα μεταφράσετε (με την βοήθεια της *εμφάνισης μετάφρασης* των Σωμάτων κειμένων) στον παρακάτω πίνακα:

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ	ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ	ΕΚΦΟΡΑ
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		
6.		

Αφού εντοπίσατε και την εκφορά των προτάσεων, την οποία θα καταχωρίσετε στον πίνακα, να αναφέρετε τους τρόπους εκφοράς των ειδικών προτάσεων που εντοπίσατε.

2. Να ανατρέξετε στη **συντακτική θεωρία των ειδικών προτάσεων** που βρίσκεται στην «Πύλη» - <http://goo.gl/GM3z6L> - και να ελέγξετε εάν έχετε βρει στα παραδείγματα που καταγράψατε όλους τους τρόπους εκφοράς των ειδικών προτάσεων. Για τους τρόπους εκφοράς που δεν εντοπίσατε να ανατρέξετε στα παραδείγματα της θεωρίας που υπάρχει στην «Πύλη» για να μελετήσετε και τους άλλους τρόπους εκφοράς των ειδικών προτάσεων.
3. Με βάση τις μεταφράσεις που καταγράψατε (με τη βοήθεια της *εμφάνισης μετάφρασης* των Σωμάτων κειμένων) να αναφέρετε πως μεταφράζονται οι εγκλίσεις των ειδικών προτάσεων στη Νέα Ελληνική.

3ο Φύλλο (Χρήση - Ο Συντακτικός Ρόλος των Ενδοιαστικών Προτάσεων)

1. Θα μεταβείτε στο διαδικτυακό τόπο της «Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα» και συγκεκριμένα στο **Συμφραστικό Πίνακα Λέξεων** για την αρχαία Ελληνική Γλώσσα <http://goo.gl/gy11Xn> . Εκεί θα αναζητήσετε δευτερεύουσες **Ενδοιαστικές Προτάσεις** (6 παραδείγματα) χρησιμοποιώντας τα λήμματα: **φοβούμαι, ἐφοβεῖτο και δέδοικα**,

τα οποία και θα καταγράψετε και θα μεταφράσετε (με την βοήθεια της εμφάνισης μετάφρασης των Σωμάτων κειμένων) στον παρακάτω πίνακα:

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ	ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ	ΧΡΗΣΗ (ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΣ ΡΟΛΟΣ)
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		
6.		

Αφού εντοπίσατε και τη χρήση (συντακτικό ρόλο) των προτάσεων, την οποία θα καταχωρίσετε στον πίνακα, να αναφέρετε τις χρήσεις των ειδικών προτάσεων που εντοπίσατε.

2. Να ανατρέξετε στη **συντακτική θεωρία των ενδοιαστικών προτάσεων** που βρίσκεται στην «Πύλη»- <http://goo.gl/aIem6a> - και να ελέγξετε εάν έχετε βρει στα παραδείγματα που καταγράψατε όλες τις χρήσεις των ενδοιαστικών προτάσεων. Για τις χρήσεις που δεν εντοπίσατε να ανατρέξετε στα παραδείγματα της θεωρίας που υπάρχει στην «Πύλη» για να μελετήσετε και τα άλλα είδη χρήσεων των ενδοιαστικών προτάσεων.
3. Με βάση τις μεταφράσεις που καταγράψατε (με τη βοήθεια της εμφάνισης μετάφρασης των Σωμάτων κειμένων) να αναφέρετε εάν η χρήση των ενδοιαστικών προτάσεων είναι η ίδια και στη Νέα Ελληνική.

4ο Φύλλο (Εκφορά των Ενδοιαστικών Προτάσεων)

1. Θα μεταβείτε στο διαδικτυακό τόπο της «Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα» και συγκεκριμένα στο **Συμφραστικό Πίνακα Λέξεων** για την αρχαία Ελληνική Γλώσσα <http://goo.gl/gy11Xn> . Εκεί θα αναζητήσετε δευτερεύουσες **Ενδοιαστικές Προτάσεις** (6 παραδείγματα) χρησιμοποιώντας τα λήμματα: **φοβούμαι, έφοβεϊτο και δέδοικα**, τα οποία και θα καταγράψετε και θα μεταφράσετε (με την βοήθεια της εμφάνισης μετάφρασης των Σωμάτων κειμένων) στον παρακάτω πίνακα:

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ	ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ	ΕΚΦΟΡΑ
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		
6.		

Αφού εντοπίσατε και την εκφορά των προτάσεων, την οποία θα καταχωρίσετε στον πίνακα, να αναφέρετε τους τρόπους εκφοράς των ενδοιαστικών προτάσεων που εντοπίσατε.

2. Να ανατρέξετε στη **συντακτική θεωρία των ενδοιαστικών προτάσεων** που βρίσκεται στην «Πύλη» - <http://goo.gl/aIem6a> - και να ελέγξετε εάν έχετε βρει στα παραδείγματα που καταγράψατε όλους τους τρόπους εκφοράς των ενδοιαστικών προτάσεων. Για τους τρόπους εκφοράς που δεν εντοπίσατε να ανατρέξετε στα παραδείγματα της θεωρίας που υπάρχει στην «Πύλη» για να μελετήσετε και τους άλλους τρόπους εκφοράς των ενδοιαστικών προτάσεων.
3. Με βάση τις μεταφράσεις που καταγράψατε (με τη βοήθεια της *εμφάνιση μετάφρασης* των Σωμάτων κειμένων) να αναφέρετε πως μεταφράζονται οι εγκλίσεις των ενδοιαστικών προτάσεων στη Νέα Ελληνική.

Βιβλιογραφία

- Επιμορφωτικό υλικό για την εκπαίδευση των επιμορφωτών στα Πανεπιστημιακά Κέντρα Επιμόρφωσης, Τεύχος 3, (2011): Κλάδος ΠΕ02, Β΄ Έκδοση Αναθεωρημένη και Βελτιωμένη, Πάτρα.
- Τσέλικας, Σ. (2011) «Ρήματα της Α.Ε. που συντάσσονται με απαρέμφατο ή κατηγορηματική μετοχή: Διερεύνηση της σημασίας τους. Σενάριο για την αξιοποίηση των ηλεκτρονικών σωμάτων κειμένων στη διδασκαλία του συντακτικού της αρχαίας ελληνικής», στο *Επιμορφωτικό υλικό για την εκπαίδευση των επιμορφωτών στα Πανεπιστημιακά Κέντρα Επιμόρφωσης*, Τεύχος 3: Κλάδος ΠΕ02, Β΄ Έκδοση Αναθεωρημένη και Βελτιωμένη, Πάτρα, σσ. 433-437.

Βιογραφικά στοιχεία συγγραφέα

Ο κ. **Ελευθέριος Α. Βέτσιος** κατάγεται από την Άρτα. Σπούδασε στη Φιλοσοφική σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών (1979-1983) και έκανε μεταπτυχιακές σπουδές στο τμήμα «Ιστορίας και Αρχαιολογίας» του Α.Π.Θ (1993-1995). Από το 1999 εργάστηκε ερευνητικά στα Κρατικά Αρχεία της Βενετίας στα πλαίσια εκπόνησης της διδακτορικής του διατριβής και το 2004 αναγορεύτηκε διδάκτορας του τμήματος «Ιστορίας και Αρχαιολογίας» της Φιλοσοφικής σχολής του Α.Π.Θ με βαθμό «Άριστα». Το 1988 διορίστηκε στην Μέση Εκπαίδευση και από το Σεπτέμβριο του 1998 υπηρετεί ως διευθυντής σε διάφορα σχολεία του Νομού Θεσσαλονίκης (1998- 2007 Γυμνάσιο Μυγδονίας, 2007-2011 2^ο Πειραματικό Γενικό Λύκειο Θεσσαλονίκης και από τον Αύγουστο του 2011 στο 2^ο Γενικό Λύκειο Πυλαίας). Έχει επίσης μεταπτυχιακό Δίπλωμα στην Ηγεσία και Διοίκηση στην Εκπαίδευση από το Ιταλικό Πανεπιστήμιο της Ρώμης ROMA TRE (Il Master di Secondo Livello in Leadership e Management in Educazione – Università Degli Studi Roma Tre). Έχει συμμετάσχει σε πολλά συνέδρια όπου έκανε επιστημονικές ανακοινώσεις και έχει δημοσιεύσει πολλές εργασίες που έχουν ως θέμα κυρίως την ιστορία της Ηπείρου. Τέλος είναι πιστοποιημένος Επιμορφωτής εκπαιδευτικών Β΄ επιπέδου για την αξιοποίηση και εφαρμογή των ΤΠΕ στη διδακτική πράξη.